

PLEIN

M

Noordhoff Uitgevers

Themakatern

Olympische Winterspelen

Sotsji 2014

Mens en Maatschappij

Colofon

Auteur: Mark van Heck

Ontwerp binnenwerk: Aly Pepping, Thesinge

Ontwerp omslag: Aly Pepping, Thesinge

Omslagfoto (Seefeld, Oostenrijk): Herbert Kratky/Shutterstock)

Aaron 'tango' Tang/Flickr: p. 15.4

Alexander Fediachov/Shutterstock: p. 9

Anna Martynova/Shutterstock: p. 4.1, p. 11

AFP/Getty Images: p. 10.1, 10.2

cliff1066™/Flickr: p. 15.1, 15.2, 15.3

Julia Kuznetsova/Shutterstock: p. 13

Magnum Photos/Hollandse Hoogte: p. 8

Olezzo/Istockphoto: p. 4.2

Pavel L Photo and Video/Shutterstock: p. 7

RIA Novosti/Hollandse Hoogte: foto inhoudsopgave, p. 3, p 12

Sergey Arapov/Shutterstock: p. 4.3, 4.4

Stock.xchng/Ambrozjo: p. 14

Wikimedia Commons: p. 6

Deze uitgave is gedrukt op FSC-papier.

© 2014 Noordhoff Uitgevers bv Groningen/Houten, The Netherlands.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-pro.nl).

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise without prior written permission of the publisher.

Sotsji 2014

Inhoud

Introductie

Cursus 1 Rusland en Sotsji

Cursus 2 Een communistische badplaats

Cursus 3 Verdienen aan de Olympische Spelen

Cursus 4 Voor of tegen de Spelen?

Taak De medailles

Introductie

Het wordt weer spannend, in februari. Twee weken lang strijden wintersporters uit de hele wereld tegen elkaar tijdens de Olympische Winterspelen. Zullen Sven Kramer en Ireen Wüst goud halen? Hoe doen de andere Nederlandse sporters het bij het bobsleeën, snowboarden, schaatsen en shorttrack-schaatsen?

De Olympische Winterspelen vinden plaats in de Russische stad Sotsji. Tijdens de Spelen zien we op tv vooral de ijsstadions, bobsleebanen en skihellingen. Maar in de stad is veel meer te beleven. Wist je bijvoorbeeld dat je er heel goed op strandvakantie kunt? Het is een van de bekendste badplaatsen in Rusland.

Niet iedereen is blij met de Olympische Winterspelen. Vorig jaar waren er allerlei protesten. Veel mensen vinden het een slecht idee om de Winterspelen juist in Sotsji te houden. Maar de Russische regering geeft heel veel geld uit om er een mooi evenement van te maken. Het zijn de duurste Olympische Spelen ooit.

In de komende lessen leer je meer over Rusland en de Winterspelen. Je maakt kennis met de stad Sotsji en leert waarom deze stad vroeger zo belangrijk was. Je bekijkt waarom Rusland de dure Spelen zo graag wilde organiseren. Ook zie je waarom sommige mensen juist tegen de Olympische Winterspelen in Sotsji zijn.

1 Sotsji

2 Een straat in Sotsji

3 Een kleine Armeense markt langs de weg in Sotsji

4 De kade van Sotsji

1 Olympisch Winterspelen op tv

Vind je het zelf leuk om de Olympische Winterspelen op tv te volgen?
Leg uit waarom (niet).

2 Nederlandse sporters

Welke Nederlandse sporters ken je die meedoen aan de Olympische Winterspelen?
Schrijf bij elke sporter de sport waar hij of zij aan meedoet.

3 Niet in Nederland

Bekijk de foto's van Sotsji. Noem drie kenmerken waar je aan kunt zien dat deze foto's niet in Nederland gemaakt zijn.

4 Toerisme en Sotsji

Elk jaar komen veel toeristen naar Sotsji om van het strand en de zee te genieten.
Er is dus veel toerisme. Hoe kun je dat op de foto's zien?

5 Is Sotsji een leuke stad?

Als je naar de foto's kijkt, lijkt Sotsji je dan een leuke stad om te bezoeken?
Leg uit waarom (niet).

Van 7 tot 23 februari 2014 zijn de Olympische Winterspelen in de Russische stad Sotsji. Wat is Rusland voor een land en wat is Sotsji voor een stad?

1 Om te beginnen

De stad Sotsji ligt in Rusland. Schrijf drie dingen op die je over dit land weet.

Leerstof

Grote verschillen

Rusland is het grootste land ter wereld. Het land is bijna 460 keer zo groot als Nederland, terwijl er maar 8½ keer zoveel mensen wonen. In zo'n enorm land zijn de verschillen ook heel groot. Zo zijn er koude en warme, droge en natte gebieden. In een groot deel van het land kan het in de winter meer dan 50 graden vriezen terwijl het in de zomer meer dan 30 graden boven nul is. In Rusland vind je veel uitgestrekte steppen: gebieden waar het zo droog is dat er alleen gras groeit. Er zijn ook grote naalddwouden, andere bossen en woestijnen. Binnen Rusland zijn veel groepen mensen die in uiterlijk en cultuur van elkaar verschillen. Er zijn zesentwintig verschillende officiële talen en nog veel meer niet-officiële talen en dialecten.

1 Toevanen: een groep met een eigen cultuur.

2 Kenmerken

Zet een kruisje bij het land dat volgens jou het hoogst scoort op het kenmerk.

Kenmerk	Nederland	Rusland
de meeste lege ruimte		
gemiddeld het warmst		
verschillen tussen gebieden zijn het grootst		
heeft de meeste groepen die nog traditioneel leven		
het grootste deel arme mensen in de bevolking		
het grootste deel miljardairs in de bevolking		
mensen worden hier het oudst		
het gemiddelde inkomen van mensen is het hoogst		

Leerstof**Het klimaat in Sotsji**

Sotsji ligt aan de kust, vlak bij de zuidgrens van Rusland. De stad heeft een zacht klimaat. In de zomermaanden wordt het meestal rond de 25 graden. In februari, de maand van de Olympische winterspelen, is het er overdag gemiddeld negen graden. In de nachten daalt de temperatuur tot ongeveer vier graden. Het vriest er bijna nooit. In Sotsji groeien dan ook verschillende soorten palmbomen. Ongeveer veertig kilometer van Sotsji beginnen de bergen. Hier is het 'mountain cluster' met skipistes, springschansen, langlaufbanen en bobsleebanen. Omdat dit cluster hoger ligt, is het hier kouder. Bij het laagste stuk van dit mountain cluster is de temperatuur in februari ongeveer drie graden boven nul. Maar bij het hoogste deel zal het acht tot vijftien graden vriezen.

2 Palmen in Sotsji.

3 Temperaturen

Gebruik de leerstof om de tabel hiernaast af te maken. Zet achter elke plaats de juiste temperatuur.

Plaats	Gemiddelde temperatuur in februari
Nederland	3 graden
Sotsji stad (ijsstadions)	
Sotsji, mountain cluster, laag	
Sotsji, mountain cluster, hoog	

4 Atlas

Zoek in de atlas op waar Sotsji ligt.

a Aan welke zee ligt Sotsji?

b In welk gebergte is het mountain cluster van de Olympische Winterspelen?

c Sotsji ligt bij de grens van Rusland. Welk land ligt hier direct aan de andere kant van de grens?

Leerstof**Een onrustig gebied**

Tegen de grens van Rusland, vlakbij Sotsji, wonen veel verschillende groepen met eigen talen en culturen. Verschillende van deze groepen hebben ruzie met elkaar. Ook willen ze niet allemaal bij Rusland horen. Sommige groepen willen een eigen staat. Dit is bovendien een van de armste

gebieden van Rusland. Veel mensen hier zijn boos dat zij arm zijn, terwijl Rusland zoveel geld aan de Olympische Spelen uitgeeft. Verder ligt Sotsji vlakbij Georgië. Daarmee heeft Rusland al jaren ruzie. Dit zorgt allemaal voor spanning en soms voor geweld in dit gebied.

5 Risico's

Voor de groepen die onafhankelijk willen worden van Rusland, kunnen tijdens de Olympische Winterspelen voor problemen zorgen.

a Wat zouden deze groepen kunnen doen?

b Waarom is het risico hierop tijdens de Olympische Winterspelen groter dan op andere momenten?

Vroeger was Rusland lid van de Sovjet-Unie: een enorme staat met een bijzondere politiek. In Sotsji kun je goed zien dat het land vroeger bij de Sovjet-Unie hoorde.

1 Om te beginnen

In Nederland verdient een directeur veel meer dan een schoonmaker.

a Zou je het beter vinden als iedereen hetzelfde loon zou krijgen?

b Leg je antwoord uit.

Leerstof

Het communisme: eerlijk delen

In Nederland zijn rijke en arme mensen. De regering zou ook alles eerlijk kunnen verdelen. In een communistisch land verdient iedereen evenveel en moet iedereen even hard werken. Van 1917 tot 1991 was Rusland communistisch. Het land vormde samen met andere landen de Sovjet-Unie. De Communistische Partij had hier de leiding en bepaalde hoeveel geld mensen kregen, wat voor werk ze deden en hoe ze leefden. De geheime politie, de KGB, controleerde alles en pakte mensen op als ze bijvoorbeeld iets slechts zeiden over het communisme. In 1991 viel de Sovjet-Unie uiteen. Rusland en de andere landen gingen los van elkaar verder en waren niet meer communistisch. Sommige communisten bleven wel machtig. Zo was de huidige president van Rusland, Poetin, vroeger een belangrijke medewerker van de KGB.

1 Rij voor een winkel in de Sovjet-Unie.

2 Communisme

Geef aan of de volgende kenmerken bij het communisme horen:

- ☐ Veel vrijheid
- ☐ Staat zorgt voor een huis en een inkomen
- ☐ Grote en machtige geheime politie
- ☐ Grote verschillen in inkomens

Werken

3 In de Sovjet-Unie deden veel mensen niet erg hun best op het werk. Kun je daar een verklaring voor bedenken?

Leerstof**Lenin en Stalin**

Lenin zorgde er in 1917 voor dat de communisten aan de macht kwamen. Voor veel mensen is hij nog steeds een held. Hij wilde ervoor zorgen dat alle mensen een huis, werk, voldoende eten, scholing en gezondheidszorg hadden. In 1917 was dat bijzonder. De staat zorgde voor alles. Maar mensen moesten dan ook doen wat de regering van hen vroeg. Vrijheid was niet belangrijk.

Het communisme in Rusland werd veel strenger toen in 1922 Stalin aan de macht kwam. Hij eiste dat mensen steeds harder gingen werken. Er waren strenge straffen voor iedereen die niet genoeg produceerde, een fout maakte of iets verkeerd zei. Miljoenen mensen moesten naar speciale werkkampen. In deze 'goelags' stierven veel mensen door kou, honger en het zware werk. Stalin is daarom niet meer populair.

2 Afbeelding van Lenin in Sotsji.

4 Kenmerken

Geef met kruisjes in de tabel aan of de kenmerken vooral bij Lenin of bij Stalin horen.

Kenmerk	Lenin	Stalin
zorgde ervoor dat de communisten aan de macht kwamen		
stuurde miljoenen mensen naar straffkampen		
maakte het communisme strenger		
is bij veel Russen nog steeds populair		

5 Stalin

Bekijk de foto.

Denk je dat je in Sotsji ook zo'n afbeelding van Stalin vindt? Leg je antwoord uit.

Leerstof**Sotsji en het communisme**

Arbeiders in de Sovjet-Unie mochten soms op vakantie. Dat ging heel anders dan bij ons. De regering betaalde het grootste deel van de vakantie. Maar de regering bepaalde ook waar mensen heen gingen.

Sotsji was zo'n vakantiestad waar veel mensen naartoe gestuurd werden. Uit de hele Sovjet-Unie kwamen elk jaar miljoenen toeristen om te genieten van de zee, het zachte klimaat en de

waterbronnen. Dat hield ineens op toen de Sovjet-Unie in 1991 uit elkaar viel. De hotels werden niet meer gebruikt.

Sinds 2000 groeit het toerisme in Sotsji weer. De oude hotels zijn te slecht om nog op te knappen. Ze worden gesloopt en vervangen door moderne hotels. De regering hoopt dat de Olympische Winterspelen in de toekomst voor nog meer toeristen zorgen.

6 Toerisme

Zoek in de atlas op waar Sotsji ligt.

- a In Nederland worden hotels van 50 jaar oud vaak weer opgeknapt. Waarom gebeurt dat in Sotsji niet?

- b Waarom zal de regering Sotsji uitgekozen hebben als vakantiestad?

Het land dat de Olympische Spelen organiseert, geeft daar miljarden aan uit. Andere landen besteden veel geld om ervoor te zorgen dat hun sporters goed presteren. Waarom vinden landen de Olympische Spelen zo belangrijk?

1 Om te beginnen

Bij de Olympische Winterspelen in Sotsji doen deelnemers mee aan 15 verschillende sporten.

a Welke van deze sporten kun je opschrijven?

b Welke van deze sporten wil je graag op tv zien?

Leerstof

Winnaars en verliezers

Sotsji in Rusland was niet de enige stad die de Olympische Winterspelen van 2014 wilde organiseren. Salzburg in Oostenrijk en Pyeongchang in Zuid-Korea waren belangrijke concurrenten. Alle drie de steden investeerden miljoenen euro's in plannen, brochures en

presentaties. Elke stad maakte miniatuurversies van de plaatsen waar de sporters verblijven en van de stadions. Op die manier wilden ze de organisatie van de Olympische Spelen laten zien dat zij het beste plan hadden. In 2007 bepaalde de organisatie wie de Spelen mocht organiseren. Sotsji was de winnaar.

1 Rusland heeft gewonnen.

2 De Zuid-Koreanen hebben verloren.

2 Landen

Welke drie landen wilden de Olympische Winterspelen van 2014 graag organiseren?

3 Juichen en huilen

Bekijk de foto's.

a Leg uit waarom de Russische president op foto 1 juicht.

b Leg uit waarom de vrouw uit Zuid-Korea op foto 2 huilt.

Leerstof**De duurste spelen ooit**

Voor de Olympische Winterspelen zijn fantastische ijsstadions, skipistes en bobsleebanen nodig. Maar dat is niet genoeg. Er is een luxe Olympisch dorp nodig waar sporters en verzorgers slapen en leven. Voor de vele duizenden toeschouwers komen er nieuwe hotels en veel restaurants. Er komen ongeveer 10.000 journalisten naar Sotsji om verslag te doen van de Spelen. Zij willen snelle verbindingen, goede apparatuur en een plek om te werken. Om alle mensen naar de wedstrijden te brengen, zijn nieuwe spoorlijnen en wegen nodig. Het organiseren van de Olympische Spelen

kost altijd miljarden euro's. De Olympische Spelen in Sotsji zijn de duurste spelen die tot nu toe zijn gehouden (zie tabel).

En wat levert het op? De organisatie verdient geld door allerlei spullen te verkopen die bij de Spelen horen. Maar Sotsji wordt ook over de hele wereld bekend, waardoor er meer toeristen naar de stad zullen komen.

Jaar	Plaats en land	Kosten in €
2000 (zomer)	Sydney, Australië	4 miljard
2002 (winter)	Salt Lake City, Verenigde Staten	2 miljard
2004 (zomer)	Athene, Griekenland	10 miljard
2006 (winter)	Turijn, Italië	3 miljard
2008 (zomer)	Beijing, China	30 miljard
2010 (winter)	Vancouver, Canada	6 miljard
2012 (zomer)	Londen, Groot Brittannië	10 miljard
2014 (winter)	Sotsji, Rusland	37 miljard

3 Skischans bij Sotsji: 177 miljoen.

4 Veel geld

Geef drie voorbeelden van dingen die veel geld kosten bij de Olympische Spelen.

5 Kosten

Maak de staafgrafiek hiernaast af met de gegevens uit de tabel. Geef voor elk jaar de hoogte van de kosten van de Olympische Spelen aan. Gebruik blauw voor de winterspelen en rood voor de zomerspelen. De kosten voor 2000 zijn al ingevuld.

6 Steeds duurder

Gebruik de grafiek.

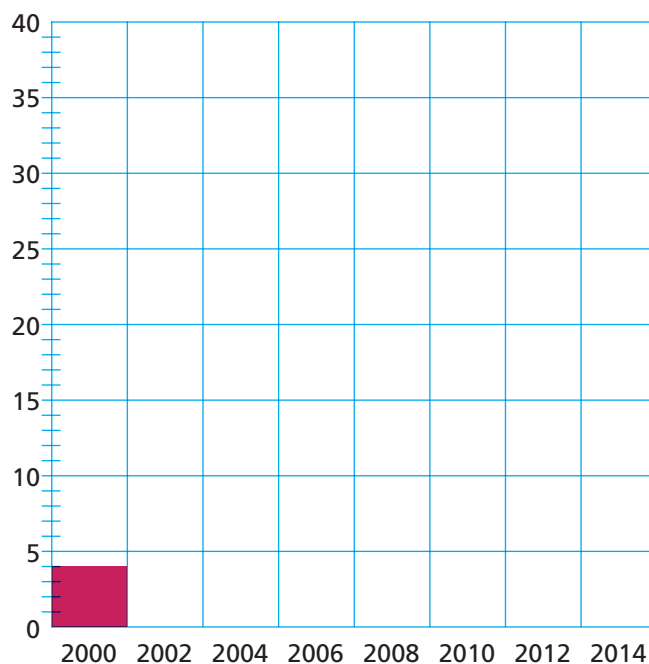
Waar of niet waar? Omcirkel het goede woord.

- a De zomerspelen zijn duurder dan de winterspelen.

waar / niet waar

- b De Olympische Winterspelen worden steeds duurder.

waar / niet waar

Veel mensen zijn tegen de Olympische Winterspelen in Rusland. Als de Olympische Spelen al door moeten gaan, dan liever in een ander land. Waarom eigenlijk?

1 Om te beginnen

Het land dat de Spelen organiseert, geeft daar veel geld aan uit. Maar ook meedoen aan de Spelen is duur. Het kost miljoenen om sporters te trainen.

- a Veel mensen vinden het onzin dat landen zoveel geld aan sport uitgeven. Wat vind jij?

- b Leg je antwoord uit.

Leerstof

Schaatsen tussen de palmen

In het grootste deel van Rusland is het erg koud in februari. Maar in cursus 1 zag je dat het juist in Sotsji behoorlijk warm is. Het kost veel energie om de ijsstadions koel te houden. Hoog in de bergen vriest het wel en ligt er een flink pak sneeuw. Maar de Olympische skipistes zijn lang. Ze eindigen lager in de bergen. Het is niet zeker dat daar ook voldoende sneeuw ligt. Met sneeuwmachines en opgeslagen sneeuw zorgt de organisatie ervoor dat er toch geskied kan worden. Dat kost veel extra geld en energie. De aanleg van skigebieden in koudere gebieden is trouwens ook slecht voor het milieu. Dat komt omdat de bomen op een helling de grond en de sneeuw vasthouden. Bij de aanleg van skipistes worden veel bomen gekapt. Daardoor ontstaan meer lawines en grondverschuivingen.

1 Opgeslagen sneeuw.

2 Extra kosten

De hoge temperaturen in Sotsji zorgen voor extra kosten. Geef daarvan een voorbeeld.

3 Voordelen

De hoge temperatuur heeft ook een voordeel voor de toeschouwers en de sporters. Welk voordeel is dat?

Leerstof

Vrijheid?

In cursus 2 leerde je dat de regering alles controleerde in de tijd van de Sovjet-Unie. Die tijd is voorbij, maar de Russen zijn minder vrij dan mensen in Nederland. Journalisten, politici en zakenmensen die kritiek hebben op de regering, belanden vaak in de gevangenis. In juli 2013 nam de Russische regering een wet aan die ervoor zorgt dat homo's minder rechten hebben.

De presidenten van Frankrijk, Duitsland, België en de Verenigde Staten gaan uit protest niet naar de openingsceremonie van de Spelen. Een homo-organisatie in Nederland wil dat supporters in Sotsji laten zien dat ze voor homo-rechten zijn. Dat kan bijvoorbeeld door een trui aan te doen met de kleuren van de regenboog. Dat is een symbool van homo's.

4 Openingsceremonie

Waarom gaan de presidenten van Frankrijk, Duitsland, België en de Verenigde Staten niet naar de openingsceremonie van de Olympische Winterspelen?

5 Nederland

a Wat vind jij dat Nederland zou moeten doen? Je mag meerdere antwoorden aankruisen.

- ☐ gewoon meedoen aan de Olympische Spelen en verder niets.
- ☐ wegblijven bij de openingsceremonie.
- ☐ supporters oproepen om regenboogtruien aan te doen.
- ☐ helemaal wegblijven bij de Olympische Spelen.
- ☐ iets anders, namelijk:

b Leg je antwoord uit.

Leerstof**Arm en rijk**

Bij de Olympische Spelen van 2012 in Engeland, was er veel kritiek op de hoge kosten. In cursus 3 zag je dat de Spelen in Sotsji nog veel duurder zijn. Bovendien zijn de Russen gemiddeld veel armer dan de Engelsen. Vlak bij Sotsji, aan de andere kant van de Kaukasus, ligt een van de armste gebieden van Rusland. Veel mensen leven hier zonder elektriciteit, stromend water of riolering. Ze kunnen niet naar school of naar een dokter. Veel mensen vinden dat de miljarden voor de Olympische Spelen beter gebruikt kunnen worden om daar de omstandigheden te verbeteren.

2 Kinderen in een arm dorp vlakbij Sotsji.

6 Arm dorp

Bekijk de afbeelding. Noem twee dingen waar je aan ziet dat dit een arm dorp is.

De medailles

Bij Olympische Spelen is er bij elk onderdeel een bronzen medaille voor de derde plaats, een zilveren medaille voor plaats twee en een gouden medaille voor de winnaar. Nou ja, goud: de gouden medaille bestaat in werkelijkheid voor een groot deel uit zilver. Het gaat om het symbool. De medailles zien er bij elke Spelen anders uit. Ontwerpers proberen kenmerken van de stad en het land in de medaille te verwerken. Zo zorgen ze ervoor dat de medaille echt bij deze Olympische Spelen past.

In deze taak ga je een medaille ontwerpen voor de Olympische Spelen in Sotsji.

Stap 1 Informatiebronnen

Bekijk de oude Olympische medailles op de pagina hiernaast. Let op welke kenmerken van elk gebied in de medaille zijn verwerkt:

- Medaille 1: Op deze oude medaille zie je het landschap rond de stad waar de Spelen toen waren.
- Medaille 2: Hier zie je een indiaan uit het gebied. De verentooi is vervangen door een schaats, een ski, een bobslee en andere dingen van de Winterspelen.
- Medaille 3: Deze medaille uit 1994 bestaat voor een deel uit steen uit het gebied.
- Medaille 4: Deze medaille laat het berglandschap rond de stad in het klein zien.

Stap 2 Voorbereiding

Schrijf maximaal drie kenmerken van Sotsji op die je in de medaille zou willen verwerken. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het landschap, het klimaat, de ligging van de stad, de geschiedenis, de kosten of de mensenrechten.

Stap 3 Schets

Maak op een kladpapier een schets van je ontwerp. Gebruik daarbij één, twee of alle drie de kenmerken uit de vorige stap.

Stap 4 Definitieve ontwerp

Teken je ontwerp zo netjes mogelijk in de figuur hieronder. Als je niet genoeg ruimte hebt of opnieuw wilt beginnen, kun je de figuur ook overnemen op een vel papier.

1 1932. Lake Placid, Verenigde Staten.

2 1988. Calgary, Canada.

3 1994. Lillehammer, Noorwegen.

4 2010. Vancouver, Canada.

Themakatern

Olympische Winterspelen

Sotsji 2014

Mens en Maatschappij

Noordhoff Uitgevers

